

בול ליום אחד

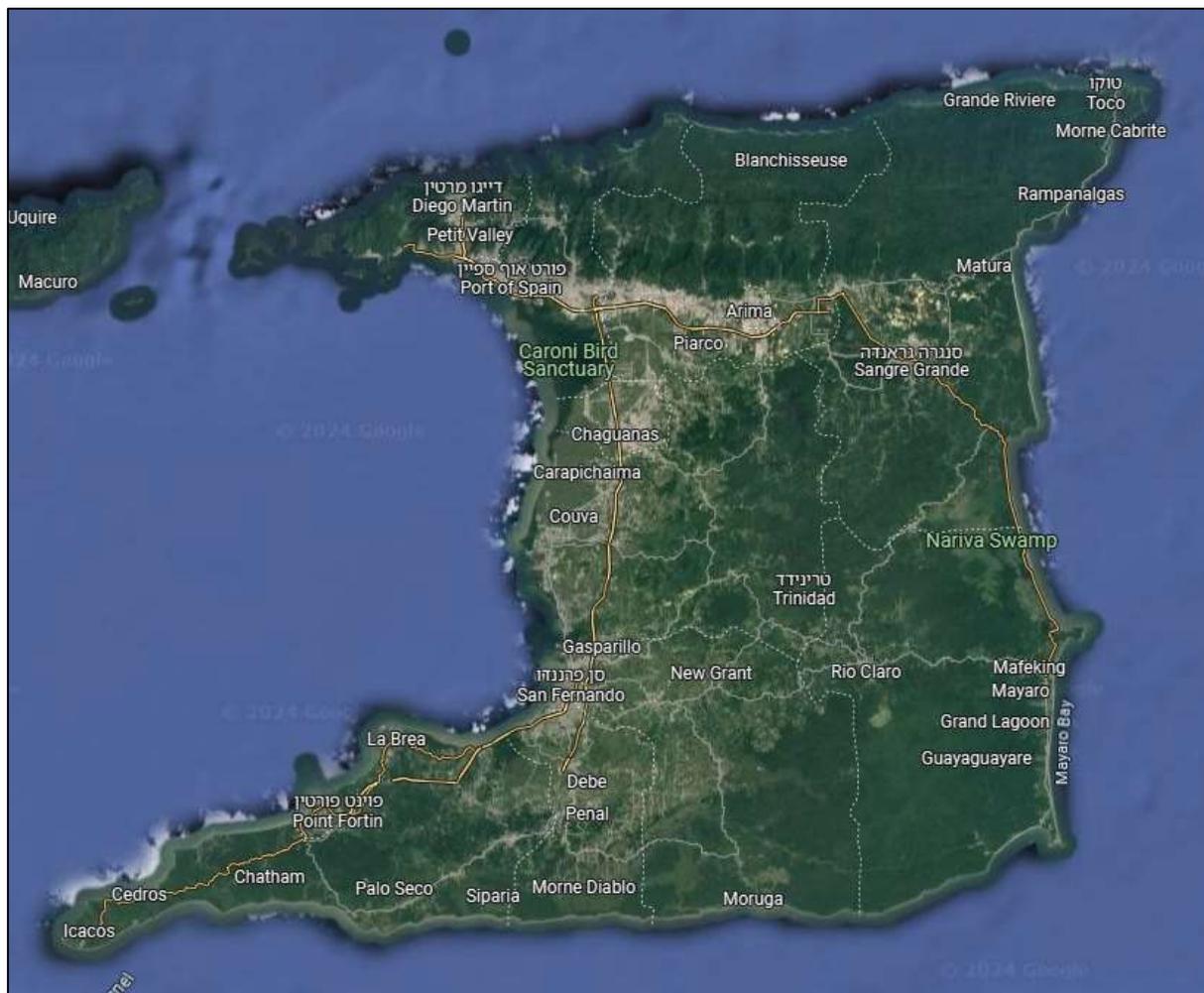
יזמה לאיסוף תרומות הופכת לקוריוז בולאי

מעטפה שנשלחה באי טרינידד מתעדת ניסיון של אגודת הצדקה המקומית לאסוף, במהלך מלחמת העולם הראשונה, תרומות לטובת הצלב האדום. השתלשלות העניינים הפכה פעילות זו לקוריוז בולאי.

יזמה לאיסוף תרומות

טרינידד הוא אי השוכן בדרום הים הקריבי, כ-11 ק"מ מחופי ונצואלה. בתחילת המאה ה-19 השתלטה בריטניה על האי והוא הפך לחלק מן האימפריה הבריטית.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה יזמו חברי האגודה המקומית למען הצלב האדום בטרינידד הנפקה של תווית צדקה, אשר נועדה לגייס תרומות עבור הצלב האדום.

מקור: גוגל

מפת האי טרינידד

התווית למען הצלב האדום

התוויות הודפסו על נייר בצבע קרם בבית דפוס מקומי בעיר פורט אוף ספיין שבטרינידד, ונוקבבו בנקבוב קו 11. הן נמכרו לציבור בלי דבק והיה צורך למרוח דבק בצדן האחורי על מנת לעשות בהן שימוש. הקונים התבקשו להדביק את התווית בצידה האחורי של המעטפה, כך שתשמש כמדבקה לסגירת המכתב ותעיד על תרומתו של השולח לצלב האדום.

התווית שהודפסה לצורך איסוף תרומות

פנייה לתורמים פוטנציאליים

בחודש ספטמבר 1914 ניסחו חברי אגודת הצלב האדום מכתב שנועד לכל בעלי הבתים בטרינידד ולכל בעלי האחוזות באי. המכותבים התבקשו להעלות תרומה שתאפשר להקל על סבלם של החיילים הפצועים ותתמוך כספית בצלב האדום שיספק להם טיפול הולם.

בסך הכול הוכנו כ-900 מכתבים, וגזברית האגודה, הגב' פיליפס, עמלה על כתיבת הכתובות שעל המעטפות.

אחת מ-900 המעטפות שנשלחו לתורמים פוטנציאליים

בקשת סיוע מן המושל

חברי האגודה, שביקשו לחסוך בהוצאה הנדרשת עבור משלוח המכתבים הרבים, פנו אל מושל טרינידד וביקשו את אישורו לשלוח את המכתבים ללא ביול. המושל, שהחליט להיענות לבקשה, התנה את המשלוח בכך שעל כל מכתב תודבק אחת מתוויות הצדקה שהדפיסה האגודה. ביום 17 בספטמבר 1914 כתב המושל מכתב אל מנהל הדואר של המושבה ובו אישר לשלוח באמצעות הדואר ללא כל תמורה מכתבים של האגודה לצלב האדום העוסקים בבקשת תרומות.

מקור: ויקיפדיה

חדר האירוח בבית המושל של טרינידד

העברת המכתבים לטיפול הדואר

על סמך מכתב זה, מבלי להמתין לאישורו של מנהל הדואר, התייצבו מנהלי האגודה ביום המחרת, 18 בספטמבר 1914, בבית הדואר של פורט אוף ספיין ועימם כ-900 מכתבים שעל כל אחד מהם הודבקה תווית הצדקה של הצלב האדום.

מקור: ויקיפדיה

פורט אוף ספיין - בירת טרינידד

התלבטות מנהל הדואר

קלרנס רוס, מנהל הדואר של טרינידד וטובגו, עמד בפני בעיה. מאחר וטרם הספיק להפיץ את ההנחיה המאשרת לשלוח את מכתבי האגודה ללא תשלום, הוא ידע שהפקידים בבתי הדואר שברחבי המושבה עתידים לקנוס את המכתבים שנשלחו ללא בולים. מצד שני, אם יורה לאנשי האגודה לחזור ולקחת את המכתבים שלהם מבית הדואר עד להפצת הנחייה מתאימה, הוא עלול להעליב את מושל האי ואת מנהלי האגודה שהיו מנכבדי המושבה.

בנוסף, עלה בלבו החשש שאם הוא יכיר בתוויות הצדקה כבולים לכל דבר, יגרם לדואר הפסד כספי גדול. אגודת הצלב האדום החלה למכור לציבור הרחב את תוויות הצדקה במחיר של 12 פני וחצי לחבילה של 100 תוויות. קלרנס רוס העריך כי אם הדואר יקבל למשלוח מכתב הנושא תווית צדקה כאילו הודבק עליה בול דואר בעל ערך נקוב של חצי פני (התעריף עבור מכתב פתוח בתוך המושבה), ימהרו רבים מן הציבור להדביק על מכתביהם הפרטיים תוויות צדקה (אותן יכלו לרכוש במחיר של כשמינית הפני) במקום בולי הדואר היקרים יותר.

הפתרון שנבחר

קלרנס רוס בחר בפתרון שאפשר לו לרצות את כל המעורבים בנושא. הוא החתים כל אחת מן המעטפות בחותמת הדואר של פורט אוף ספיין עם התאריך של 18 בספטמבר 1914.

חותמת בית הדואר של פורט אוף ספיין

הפתרון שנבחר

בנוסף, הוא הפיץ חוזר דחוף לכל סניפי הדואר ברחבי המושבה ובו הנחייה המורה להם שלא לקנוס "מכתבים הנושאים את תווית הצדקה של הצלב האדום אשר נשלחו מבית הדואר של פורט אוף ספיין ביום 18 בספטמבר 1914 בלבד". למעשה, למשך יום אחד בלבד קיבלה תווית הצדקה מעמד מוכר של בול דואר בערך נקוב של חצי פני.

ביום 18 בספטמבר 1914 שלח מנהל דואר טרינידד מכתב תשובה למושל האי: "בנוגע למתן היתר למשלוח התכתובת של האגודה לצלב האדום בתוך גבולות המושבה ללא תמורה, איני רואה כל סיבה להתנגד לכך. זאת בתנאי שעל כל מכתב תודבק תווית של הצלב האדום, ונציג שימונה על ידי הדואר יבטל את המכתבים בבית הדואר".

הייתה בכך הסכמה להמשיך ולהכיר בתוויות כבולי דואר גם במועדים נוספים, אולם ככל הנראה בחרו חברי האגודה למען הצלב האדום שלא לעשות שימוש נוסף בהיתר זה.

המעטפות ששרדו

המכתב המאויר במאמר זה נשלח ב-18 בספטמבר 1914 מבית הדואר של פורט אוף ספיין והגיע יום לאחר מכן לבית הדואר של מנזנילה (Manzanilla), בחוף המזרחי של האי. המכתב לא נדרש על ידי הנמען, הוחתם בחותמת המעידה על כך, והוחזר לשולח.

חותמת בית הדואר המקבל

חותמת "לא נדרש"

מרבית המעטפות הקיימות כיום בשוק הבולאי נושאות עליהן את החותמת המעידה כי הן לא נמסרו למכותב, אלא הוחזרו למשרדי האגודה למען הצלב האדום.

ההכרה הבולאית בתווית הצדקה

קטלוג סקוט הכיר בתווית כבול דואר, תוך ציון שהמדובר בבול ליום אחד בלבד. מסיבה לא ברורה סירב קטלוג סטנלי גיבונס משך שנים רבות להכיר בתווית בתור בול דואר תקני, ורק בשנת 1974 הסכים לצרף אותו לרשימת בולי טרינידד.

Emblem of
Red Cross
SP1

Perf. 11, 12

1914, Sept. 18 **Typo.** **Unwmk.**
B1 **SP1** (1/2p) red (on cover) 250.00

This stamp was allowed to pay 1/2p postage on one day, Sept. 18, 1914, on circulars distributed by the Red Cross. Value on cover is for proper Red Cross usage. Value unused, \$30.

תיאור הבול בקטלוג סקוט